

Rumiantsev, N. V. *Modelirovaniie gibkikh proizvodstvenno-logisticheskikh sistem* [Modeling of flexible production and logistics systems]. Donetsk: DonNU, 2004.

Skorobogatova, T. N. "Tsennost i stoimost kak kategorii: sootnosheniie poniatiy, logisticheskiy aspekt sravneniia" [Value and cost category as: relations between the concepts, logistics aspect of comparison]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2013): 266-270.

Sytnyk, H. V. "Kontsepsiia finansovoho planuvannia na pidpriemstvi na osnovi protsesno-orientovanoho pidkhodu" [The

concept of financial planning company based process-oriented approach]. *Biznes Inform*, no. 3 (2013): 262-270.

Vinogradova, E. V., Lastovenko, A. V., and Belopolskaia, T. V. *Optimizatsiia upravleniia denezhnymi potokami predpriatiia* [Optimizing cash management businesses]. Donetsk: DonNUET, 2007.

Yermoshkina, O. V. *Upravlinnia finansovomu potokamy promyslovykh pidpriemstv: teoriia, praktyka, perspektyvy* [Financial Management industry: theory, practice and prospects]. Donetsk: Natsionalnyi hirnychiy universytet, 2009.

УДК 336.71: 330.341.1?027.236

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

© 2014 КАРЧЕВА І. Я.

УДК 336.71: 330.341.1?027.236

Карчева І. Я. Теоретичні та практичні аспекти забезпечення ефективності інноваційної діяльності банків

Метою статті є дослідження теоретичних засад і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективності інноваційної діяльності банків як складного багатопланового процесу. У статті досліджено сутність інноваційної діяльності банків як складного цілеспрямованого комплексного процесу, що охоплює всі стадії інноваційного процесу, види інновацій, функції та напрями діяльності банків і спрямований на підвищення ефективності, стабільності, конкурентоспроможності банків. Обґрунтовано необхідність упровадження нових підходів до інформаційно-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю банків, що сприятиме підвищенню ефективності діяльності та динамічному розвитку банків на новій інноваційній основі. Визначено принципи об'єктивної оцінки ефективності інноваційної діяльності банків та розкрито сутність економічного, соціального, стратегічного ефектів інноваційної діяльності банків. Проведений комплексний аналіз ефективності інноваційної діяльності банків з використанням теорії транзакційних витрат і концепції єдиного інтегрального показника засвідчив необхідність підвищення ефективності інноваційної діяльності банків України в сучасних умовах.

Ключові слова: інноваційна діяльність, банки, ефективність, інтегральний показник, принципи, транзакційні витрати, комісійні доходи.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Формул:** 1. **Бібл.:** 10.

Карчева Ірина Яківна – здобувач, кафедра менеджменту банківської діяльності, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: ira.karcheva@gmail.com

УДК 336.71: 330.341.1?027.236

Карчева И. Я. Теоретические и практические аспекты обеспечения эффективности инновационной деятельности банков

Целью статьи является исследование теоретических основ и разработка научно-практических рекомендаций по обеспечению эффективности инновационной деятельности банков как сложного многопланового процесса. В статье исследована сущность инновационной деятельности банков как сложного целенаправленного комплексного процесса, охватывающего все стадии инновационного процесса, виды инноваций, функции и направления деятельности банков и направленного на повышение эффективности, стабильности, конкурентоспособности банков. Обоснована необходимость внедрения новых подходов к информационно-аналитическому обеспечению управления инновационной деятельностью банков, что будет способствовать повышению эффективности деятельности и динамичному развитию банков на новой инновационной основе. Определены принципы объективной оценки эффективности инновационной деятельности банков, рассмотрена сущность экономического, социального и стратегического эффектов инновационной деятельности банков. Проведенный комплексный анализ эффективности инновационной деятельности банков с использованием теории транзакционных издержек и концепции единого интегрированного показателя засвидетельствовал необходимость повышения эффективности инновационной деятельности банков Украины в современных условиях.

Ключевые слова: инновационная деятельность, банки, эффективность, интегрированный показатель, принципы, транзакционные издержки, комиссионные доходы.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Формул:** 1. **Библ.:** 10.

Карчева Ирина Яковлевна – соискатель, кафедра менеджмента банковской деятельности, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: ira.karcheva@gmail.com

UDC 336.71: 330.341.1?027.236

Karcheva Iryna Ya. Theoretical and Practical Aspects of Ensuring the Effectiveness of Innovation Activities of Banks

The aim of the article is to study the theoretical foundations and development of scientific and practical recommendations to ensure the effectiveness of innovation as a complex multifaceted banks process. The article studies the essence of innovation as a complex banks targeted integrated process covering all stages of the innovation process, types of innovations, functions and activities of banks, which aims at improving the efficiency, stability and competitiveness of banks. The necessity of introduction of the new approaches to information-analytical support of innovation management of banks was grounded. It will enhance the performance and dynamic development of banks on a new innovation basis. The principles of objective evaluation of the effectiveness of innovative banking were defined, the essence of economic, social and strategic innovation effects banks was considered. A comprehensive analysis of the effectiveness of innovation activity of banks was conducted using transaction cost theory and the concept of a single integrated index the need to improve the effectiveness of Ukrainian banks innovation in modern conditions was verified.

Key words: innovation, banks, efficiency, integrated index, principles, transaction costs, fees and commission income.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 10.

Karcheva Iryna Ya. – Applicant, Department of Management of banking activities, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: ira.karcheva@gmail.com

У сучасних умовах розвитку суспільства, глобалізації фінансових ринків інновації виступають основою розвитку банків, при цьому особливу роль відіграють інновації, що стосуються розвитку електронних сервісів, управління ризиками, впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій. Відбувається активна технологічна модернізація банків України, зокрема шляхом впровадження дистанційного обслуговування клієнтів, яке відносять до комбінаторних, а в окремих випадках і до базисних інновацій, враховуючи їхній інноваційний потенціал і вплив на конкурентоспроможність та ефективність банківської діяльності.

Водночас в Україні простежується відставання комерційних банків від зарубіжних в управлінні інноваційними процесами. У більшості українських банків процес управління інноваціями зорієнтований лише на вирішення поточних завдань, а його якість не відповідає світовому рівню та загальнонаціональним потребам розвитку банківської системи – підвищення ефективності та конкурентоспроможності, забезпечення стабільного розвитку банків і посилення їх впливу на інноваційні процеси в економіці. Україна за загальним інноваційним індексом Європейського інноваційного табло (ЄІТ) знаходиться в останній за рівнем інновативності – четвертій – групі «країн, що наздоганяють» і відстає від «країн-лідерів» – приблизно у 3 рази, від «країн-послідовників» – у 2 рази, від країн «помірні інноватори» – у 1,6 разу. Значне відставання інноваційного розвитку України, безперечно, впливає і на інноваційну діяльність банків та її ефективність. У зв'язку з цим важливого значення набуває розроблення теоретичних і практичних аспектів забезпечення ефективної інноваційної діяльності банків, спрямованих не тільки на підвищення доходності інноваційної діяльності, а на формування стратегій інноваційного розвитку банків, які позитивно впливають в цілому на діяльність та розвиток банків, підвищення їх ефективності та конкурентоспроможності, забезпечують побудову банку майбутнього завдяки ефективному управлінню інноваціями сьогодні.

Питання економічної ефективності та напрямів інноваційної діяльності банків знайшли відображення у працях багатьох вчених. Зарубіжні вчені Й. Шумпетер, Б. Брайн, Г. Кларк, Е. Портер, К. Фрідмен, П. Друкер, Б. Санта, П. Роуз, Дж. Сінкі розглядають теоретичні питання інноваційної діяльності, а також практики використання інновацій в банківській сфері. В. Бауер, М. Енгстлер, К. Скіннер, Д. Шпат досліджують новітні технології банків у галузі зв'язку та надання ІТ-послуг і обґрунтовують умови, за яких банк може вижити у майбутньому. Російські вчені Д. І. Гафурова, О. А. Зверев, Г. А. Кундеева, М. С. Очковська, А. А. Харин, О. І. Лаврушин, Ю. В. Вертакова, А. В. Лямин, П. В. Ревенков, О. О. Бердюгин розглядають сутність інновацій, організацію інноваційних процесів, організаційно-управлінські інновації, ризики та зміну їх профілів при наданні безконтактних банківських послуг. Дослідження вітчизняних вчених В. І. Міщенко, С. Б. Єгоричевої, С. В. Мочерного, А. О. Примостки, Б. І. Пшика, М. І. Савлука, Т. С. Смовженко, Н. В. Циганової, Т. С. Шалиги присвячені розкриттю сутності, видів і класифікації фінансових інновацій, стимулюванню інноваційної діяльності, дослідженню інновацій, пов'язаних з використанням технологій дистанційного обслуговування клієнтів.

Водночас науковцями недостатньо приділяється уваги комплексним дослідженням теоретичних і практичних аспектів забезпечення ефективності інноваційної діяль-

ності банків з урахуванням ризиків та особливостей банківської діяльності як специфічного сектора економіки.

Метою статті є дослідження теоретичних засад і розроблення науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективності інноваційної діяльності банків як складного багатопланового процесу.

Відповідно до мети визначені такі завдання:

- ✦ розкрити сутність поняття «інноваційна діяльність банків»;
- ✦ визначити принципи та методи оцінки ефективності інноваційної діяльності банків;
- ✦ провести комплексний аналіз ефективності інноваційної діяльності банків України;
- ✦ розробити інтегральний показник для комплексної оцінки економічної ефективності інноваційної діяльності банків.

Інноваційна організація діяльності банків прийшла на заміну разовим нововведенням в епоху постіндустріального розвитку суспільства. У сучасних умовах інформаційного суспільства все більше говорять не про окремі інновації, як такі, а про інноваційну діяльність банків як цілеспрямований постійний процес аналізу інноваційних можливостей та пошуку нових ідей і впровадження їх в конкретні нові та більш досконалі продукти, послуги, технології, організацію управління, входження з ними на конкурентний ринок і завоювання ринку. Тому сучасне визначення поняття «інновації» базується на ринковому і процесному підходах, включає соціальну складову та якісні характеристики, пов'язані з прогресивними змінами. І як зазначає П. Друкер, основне завдання інноваційної діяльності полягає в тому, щоб перетворити потреби суспільства в нові можливості для прибуткового ведення бізнесу [1, с. 42 – 43].

У контексті зазначеного забезпечення ефективної інноваційної діяльності банків можливо за умови розгляду його як цілеспрямованого, складного, комплексного процесу, що ґрунтується на базових принципах інновацій, зорієнтований на досягнення економічного, соціального і стратегічного ефектів і який:

- ✦ охоплює всі напрями та функції діяльності банків, насамперед банківські технології, які забезпечують більш ефективне виконання банками платіжної і посередницької функцій завдяки ефективному перерозподілу грошових ресурсів, дохідності, ризиків і інформації з метою отримання додаткового прибутку. У сучасних умовах інформаційні технології – це ядро інноваційних змін у банках;
- ✦ включає всі стадії інноваційного процесу «аналіз інноваційних можливостей банку і формування ідеї – маркетингові дослідження та реалізація пілотних проектів – впровадження на практиці та завоювання ринку – отримання економічного, соціального ефекту та стратегічного ефекту».

Саме з моменту поширення, завоювання ринку новація і нововведення набувають нової якості та стають інновацією, тобто саме ринок і ринкове середовище є критерієм того, що новація і нововведення перетворюються в інновацію, відбувається дифузія за Е. Роджерсом, відповідно до якої виділяється шість стадій процесу прийняття людьми нових ідей і товарів: звернення уваги, зацікавленість, оцінка, перевірка, прийняття, підтвердження. Вважається, що інновація визнана суспільством, якщо її сприй-

мають від 6% до 16% населення [2, с. 16]. В інноваційному процесі П. Друкер особливу роль відводить етапу аналізу інноваційних можливостей, виділяючи сім джерел інноваційних можливостей: несподівана подія, неконгурентність, потреби процесів, зміни у структурі галузі або ринку, демографічні зміни, зміни у сприйняттях, настроях суспільства, нові знання) [2, с. 9];

- ✦ об'єднує всі види банківських інновацій: а) продуктові, пов'язані з підвищенням якості і різноманітності банківських послуг, розширенні продуктової лінійки; б) технологічні, що сприяють підвищенню продуктивності праці, віддачі вкладених коштів, економії часу, зручності отримання послуг; в) організаційно-управлінські, пов'язані з підвищенням ефективності роботи менеджменту банку; г) соціальні, що стосуються ринку, поведінки і цінностей споживача тощо.

Успішна інновація завжди має бути спрямована на захват лідируючих позицій, інакше сприятливими можливостями можуть скористатися конкуренти, а також передбачати досягнення економічного, соціального і стратегічного ефектів. Для цього можуть використовуватися найрізноманітніші стратегії, орієнтовані як на лідерство на ринку, у певній галузі, так і на пошук відносно невеликої «екологічної ніші» в певному процесі або на ринку, що забезпечать досягнення економічного ефекту, який ми пов'язуємо з підвищенням віддачі на одиницю вкладених ресурсів, зміцнення ринкової позиції, зростання рентабельності діяльності, зниженням ризиків і підвищенням стабільності. Важливим є також отримання соціального і стратегічного ефектів. Соціальний ефект проявляється в підвищенні корисності та доступності банківських послуг, зниженні їх вартості для клієнта, зручності отримання послуг. Стратегічний ефект оцінюється успішністю реалізації інноваційних стратегій, конкурентними перевагами, лідерством на ринку, досягненням поставлених стратегічних цілей.

Ефективність інноваційної діяльності банків значною мірою визначається потенціалом інноваційного розвитку банків, який залежить від таких факторів: можливостей банків та їх ресурсного потенціалу, що залежать від макроекономічної ситуації, стану ринків і субринків, які беруть участь у формуванні довгострокових і короткострокових банківських ресурсів, необхідних для забезпечення ефективної інноваційної діяльності банків; емкості ринку та потенціалу зростання; необхідних ресурсів для розширення ринку; дохідності субринків, конкуренції [4, с. 64]. Наведений перелік факторів слід доповнити наявністю людського потенціалу, їх знань, надзвичайної винахідливості та наполегливості, таланту. Після того, як ідея прийнята, інноваційна діяльність перетворюється в наполегливу, цілеспрямовану працю, яка залежить від професійності, компетентності, наполегливості працівників.

Ефективна інноваційна діяльність банків можлива лише за умови оптимальної організації інноваційного процесу, який має бути відповідно формалізованим, видимим та документованим. С. Єгоричева [5, с. 54] звертає увагу, що навіть у провідних банках України тільки починається інституціоналізація інноваційної діяльності, тобто створення відповідних структур, які цілеспрямовано займаються організацією інноваційних процесів, розробкою правил, регламентів, схем взаємодії, механізмів реалізації, контролю, моніторингу інноваційних процесів.

Для того, щоб визначити рівень інноваційного розвитку банку та оцінити ризики, визначити, наскільки банк є фінансово надійним не тільки сьогодні, але й у майбутньому, спрогнозувати можливі перспективи розвитку, необхідні нові підходи до управління ризиками та ефективністю інноваційної діяльності, які б враховували особливості впровадження банками новітніх технологій та обсяги наданих інноваційних послуг, ризики за цими операціями та їх прибутковість. Існуючі на сьогодні форми звітності, у т. ч. і фінансова звітність банків, не містять даних про їх інноваційну діяльність, а стосуються традиційних операцій банків, в основному залучення коштів та вкладення їх в активні операції, формування резервів за активними операціями, дані про кореспондентські відносини банків тощо.

Ефективне управління інноваційною діяльністю банку неможливе за відсутності уніфікованих методичних підходів і принципів об'єктивної оцінки результативності впровадження інновацій. У теорії ефективності прийнято оцінювати інновації на основі таких принципів, як урахування фактора часу, отриманого корисного результату, використання єдиного критерію для оцінки альтернативних варіантів, приведення до єдиної річної виміру поточних (експлуатаційних) і одноразових (капітальних витрат), забезпечення порівнянності альтернативних варіантів [6]. Зауважимо, що наведені принципи стосуються в основному виробничої сфери, тоді як банківська діяльність має свої особливості, які необхідно враховувати при оцінці ефективності інноваційної діяльності банків. Це обумовлено підвищеними ризиками та високою залежністю від коштів клієнтів, тісними міжбанківськими зв'язками. Розглядаючи ефективність як міру якості інноваційної діяльності банків, що сприяє покращенню фінансового стану та стабільному розвитку банку, підвищенню його конкурентоспроможності, вищезазначені принципи оцінки ефективності інновацій пропонуємо доповнити такими:

- ✦ *системності.*

В умовах інтенсивного розвитку індустрії фінансових послуг, Дж. Сінкі пропонує для банків інноваційну систему з п'яти компонент ФОКУС [7, с. 58 – 64], де компонент «Ф» – фінансова та операційна прозорість; «О» – використання інформаційних технологій; «К» – капітал (його адекватність) – основа безпеки та надійності банків; «У» – успішна боротьба за клієнта; «С» – ступінь ризику. В умовах інформаційної революції та мережевої економіки автор, насамперед, виділяє інновації, пов'язані з управлінням ризиком (компонент С) та освоєнням інформаційних технологій «О» і боротьбу за клієнта «У». Ефективність інноваційної діяльності банку – це складне системне поняття, що передбачає розгляд ефективності в широкому розумінні як результативність інноваційної діяльності банків з позиції «прибуток-ризик», так і у вузькому значенні за окремими складовими інноваційної діяльності;

- ✦ *комплексність*, що передбачає оцінку ефективності за всіма видами банківських інновацій: продуктові, технологічні, організаційно-управлінські, соціальні, а також досягнення стратегічного ефекту, оскільки інноваційна діяльність банків – це є цілеспрямована діяльність, яка відрізняється від спонтанної діяльності тим, що підвищує вірогідність досягнення поставлених цілей [8, с. 150] і полягає в отриманні найкращих результатів за існуючих умов і наявних ресурсах.

Вважається, що ціленаправлене новаторство, що є результатом аналізу та систематичної діяльності, охоплює не менше ніж 90% загальної кількості ефективних інновацій [1, с. 332];

- ✦ *урахування прямих і непрямих ефектів*, методичні підходи до оцінки яких відрізняються, що вимагає використання системи методів та підходів до оцінки ефективності інноваційної діяльності банків.

Прямі ефекти виражаються в економії праці, часу, ресурсів і грошових коштів у розрахунку на одиницю витрат, активів або капіталу. Непрямі ефекти проявляються в підвищенні конкурентоспроможності, зростанні комісійних доходів за рахунок надання нових послуг, зростанні кількості клієнтів, отримуваних ними послуг, що сприятиме покращенню результатів діяльності та ринкової позиції банку, підвищенню його конкурентоспроможності;

- ✦ *інтероперабельність (взаємозв'язок)*, що передбачає оцінку ефективності інноваційної діяльності банку з позиції банку і клієнта.

Якщо впровадження інновації буде неефективним для клієнта (послуга дорога, неякісна, незручна), то виникає запитання, чи може це бути ефективним для банку? Зауважимо, що однією з характерних ознак банку майбутнього – це активна роль клієнта [9]. У сучасних умовах саме клієнти, а не банки визначають прогрес у способах і методах дистрибуції банківських продуктів. У найближчому майбутньому українським банкам для забезпечення конкурентоспроможності потрібні технологічні інновації, не просто націлені на підвищення ефективності операційної діяльності банку, а багатофункціональні технології, здатні забезпечити високий рівень адаптації до нових потреб споживачів.

Враховуючи, що ефективність – це складне системне поняття, для її оцінки доцільно використовувати систему методів, включаючи використання системи показників, результативно-витратного підходу, порівняльного аналізу інноваційного і традиційного обслуговування клієнтів, показника X-ефективності, теорії трансакційних витрат, концепції використання єдиного інтегрального показника, аналізу співвідношення «прибуток – ризик», економіко-математичних методів, експертних оцінок та інші. Перспективним є використання методу трансакційних витрат. Більш конкурентоздатними та ефективними вважаються ті банки, що впроваджують інновації і мають нижчий рівень трансакційних витрат. В Україні такими банками можна вважати банки I групи, які мають вдвічі нижчий рівень трансакційних витрат (3,6% до активів) порівняно з банками IV групи (7,2%) (табл. 1).

Розвиток банків на новій інноваційній основі передбачає високий ступінь застосування банківських інновацій, що дозволить підвищити конкурентоспроможність, досягти максимальних темпів оновлення інноваційних

технологій, збільшити обсяги високотехнологічних банківських послуг і знизити рівень трансакційних витрат та отримати додаткові комісійні доходи. В останні роки для українських банків простежується тенденція зростання обсягів комісійних доходів. Так, за 2013 р. порівняно з попереднім роком комісійні доходи зросли на 18,0% (за 2012 р. – на 14,5%) при збільшенні доходів в цілому на 12,3% (5,37%), а процентних доходів – на 10,5% (на 3,7%). Зросла також і частка комісійних доходів у сукупних доходах банків з 14,07% до 14,8%, але залишається вдвічі нижчою порівняно із зарубіжними банками, для яких вона сягає 25 – 30%. Зауважимо, хоча найбільш активно на комісійних платежах заробляють банки I групи, на них припадає 68% комісійних доходів за результатами 2013 р., водночас за таким показником, як відношення комісійних доходів до активів, який дозволяє більш об'єктивно оцінити рівень комісійних доходів, найвище значення мають банки четвертої групи – 2,19% від активів, тоді як банки першої групи – 1,87% (по банківській системі – 1,78%) (табл. 2). Це свідчить про те, що для отримання об'єктивної оцінки ефективності інноваційної діяльності необхідно у фінансовій звітності банків виділити в комісійних доходах окрему складову – «Комісійні доходи, отримані від інноваційної діяльності банків».

Одним із поширених непрямих методів оцінки ефективності є використання єдиного інтегрального показника [10, с. 308 – 333], який розраховується за допомогою показників, що характеризують результативність інноваційної діяльності банків і мають однаковий напрям змін. Оскільки будь-які управлінські рішення щодо інноваційного розвитку банків позначаються на динаміці показників, то для розрахунку інтегрального показника ефективності інноваційної діяльності банків (E) запропоновано використовувати показники динаміки (темпер зростання), розраховані для таких фінансових показників:

- ✦ активи банку: характеризують розвиток банку, зміцнення ринкової позиції (K_a);
- ✦ кошти клієнтів: інноваційна діяльність банків, як правило, супроводжується зростанням клієнтської бази (K_k);
- ✦ рентабельність діяльності: залежить від результативності інноваційної діяльності (K_{ROA});
- ✦ комісійні доходи: пов'язані з наданням інноваційних послуг (K_{kd});
- ✦ показник надійності: обчислюється як $(1 - RI)$, де RI – рівень ризику.

Інтегральний показник ефективності інноваційної діяльності банків (E) обчислюється за формулою (1):

$$E = K_a \cdot K_k \cdot K_{ROA} \cdot K_{kd} \cdot (1 - RI). \quad (1)$$

Таблиця 2

Рівень комісійних доходів в розрізі груп банків України станом на 01.01.2014 р., у %

Група	Відношення процентних доходів до активів	Відношення комісійних доходів до активів	Відношення комісійних доходів до процентних доходів
Група I	10,64	1,87	17,61
Група II	9,86	1,36	13,83
Група III	10,96	1,44	13,09
Група IV	11,07	2,19	19,77
По банківській системі	10,58	1,78	16,81

Таблиця 1

Динаміка трансакційних витрат в розрізі груп банків України за 2009 – 2013 рр., у % до активів

Група банків	Рік				
	2009	2010	2011	2012	2013
Група I	3,9	3,8	4,5	4,1	3,6
Група II	4,7	4,7	5,6	4,5	3,9
Група III	4,6	5,1	5,6	5,7	4,3
Група IV	4,9	5	5,2	5,4	7,2
По банківській системі	4,2	4,2	5,3	4,4	4,1

У разі, якщо інтегральний показник ефективності (E) приймає значення більше «1», інноваційну діяльність банку можна вважати ефективною, якщо менше «1» – не-ефективною. Багатовимірна оцінка ефективності інноваційної діяльності банків України за окремими складовими (п'ятикритерій ефективності) для 2007 і 2013 рр. представлено на рис. 1. Інтегральний показник ефективності інноваційної діяльності банків України, розрахований за даними фінансової звітності банків України за 2013 р., становить 0,432. Низьке значення інтегрального показника ефективності для 2013 р. обумовлене зниженням рівня рентабельності діяльності банків.

Рис. 1. Багатовимірна оцінка ефективності інноваційної діяльності банків України

Інтегральний показник ефективності виконує роль незалежного експерта, оскільки розраховується за єдиними правилами, одними і тими методами та надає керівництву банку узагальнюючу оцінку про результати інноваційної діяльності та її вплив на результативні показники діяльності і надійність банку.

ВИСНОВКИ

Досліджені теоретичні засади та розроблені науково-практичні рекомендації щодо забезпечення ефективності інноваційної діяльності банків базуються на розгляді інноваційної діяльності банків як складного цілеспрямованого комплексного процесу, що охоплює всі стадії інноваційного процесу, види інновацій, функції та напрями діяльності банків і спрямований на підвищення ефективності, стабільності, конкурентоспроможності.

Обґрунтовано необхідність упровадження нових підходів до інформаційно-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю банків, що сприятиме підвищенню ефективності діяльності та динамічному розвитку банків на новій інноваційній основі, прискоренню фінансових потоків і фінансових операцій, зниженню певних видів ризиків, підвищенню конкурентоспроможності їх бізнесу.

З огляду на ефективність як міру якості інноваційної діяльності банків, що сприяє покращенню фінансового стану та стабільному розвитку банку, підвищенню його конкурентоспроможності, обґрунтовано необхідність доповнення загальноприйнятих принципів оцінки ефективності інновацій такими, як системність, комплексність, інтероперабельність та використання прямих і непрямих підходів та системи методів до оцінки ефективності.

Проведений комплексний аналіз ефективності інноваційної діяльності банків з використанням теорії трансакційних витрат та єдиного інтегрального показника ефективності засвідчив необхідність підвищення ефективності інноваційної діяльності банків України в сучасних умовах. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Друкер П. Ф. *Енциклопедія менеджмента* / П. Ф. Друкер / Пер. с англ. – М.: ООО «ИД «Вильямс», 2006. – 432 с.
2. Гафурова Д. И. *Развитие инновационных технологий в российском банковском секторе* / Д. И. Гафурова. – М.: Анкил, 2009. – 160 с.
3. Друкер П. Ф. *Бизнес и инновации* / П. Ф. Друкер / Пер. с англ. – М.: ООО «ИД «Вильямс», 2007. – 432 с.
4. Зверев О. А. *Банки и организационно-управленческие инновации* / О. А. Зверев // *Банковское дело*. – 2007. – № 12. – С. 64 – 67.
5. Єгоричева С. *Методологічні засади організації інноваційного процесу в комерційних банках* / С. Єгоричева // *Вісник Національного банку України*. – 2011. – № 1. – С. 53 – 57.
6. Шмігельська З. К. *Методика оцінювання ефективності управління інноваційною діяльністю* / З. К. Шмігельська // *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. – 2010. – № 2 (8) червень. – С. 81 – 86.
7. Синки Дж.-мл. *Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг* / Джозеф Синки-мл. / Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.
8. Соснин Э. А. *Из небытия в бытие: творчество как целенаправленная деятельность* / Э. А. Соснин, Б. Н. Поизнер. – Томск: SST, 2011. – 520 с.
9. Spath D. *Innovationen und Konzepte für die Bank der Zukunft* / Diter Spath, Wilhelm Bauer, Martin Engstler. – Gabler, Wiesbaden, 2008. – 294 с.
10. Все о коммерческом банке. Кн. 6. *Методологии анализа, обеспечивающие основные банковские процессы управления*. Том 2. / Под ред. В. И. Видяпина, К. Р. Тагирбекова. – М., 2007. – 368 с.

REFERENCES

- Druker, P. F. *Entsiklopediia menedzhmenta* [Encyclopedia of Management]. Moscow: Viliams, 2006.
- Druker, P. F. *Biznes i innovatsii* [Business and innovation]. Moscow: Viliams, 2007.
- Gafurova, D. I. *Razvitie innovatsionnykh tekhnologiy v rossiyskom bankovskom sektore* [Development of innovative technologies in the Russian banking sector]. Moscow: Ankil, 2009.
- Shmihelska, Z. K. "Metodyka otsiniuvannya efektyvnosti upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu" [Methods of evaluating the effectiveness of innovation management]. *Visnyk UBS NBU*, no. 2(8) (2010): 81-86.
- Sinki, Dzh.-mladshiy. *Finansovyy menedzhment v kommercheskom banke i v industrii finansovykh poslug* [Financial management in commercial banks and the financial services industry]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 2007.
- Sosnin, E. A., and Poyzner, B. N. *Iz nebytiia v bytie: tvorchestvo kak tselenapravlennaia deiatelnost* [From nothingness into being: creativity as purposeful activity]. Tomsk: SST, 2011.
- Spath, D., Bauer, W., and Engstler, M. *Innovationen und Konzepte für die Bank der Zukunft*. Wiesbaden: Gabler, 2008.
- Vse o kommercheskom banke* [All of the commercial bank]. Moscow, 2007.
- Yehorycheva, S. "Metodolohichni zasady orhanizatsii innovatsiinoho protsesu v komertsiiykh bankakh" [Methodological principles of the innovation process in commercial banks]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 1 (2011): 53-57.
- Zverev, O. A. "Banki i organizatsionno-upravlencheskie innovatsii" [Banks and organizational and managerial innovations]. *Bankovskoe delo*, no. 12 (2007): 64-67.